

'Kunstmest is als brandewijn' ^{LC} Zaterdag 14-1-2012

Justus von Liebig vond kunstmest uit. Maar hij waarschuwde ook voor de gevaren, onthult foeragehandelaar Theo Mulder in een door hem uitgegeven boekje.

Foeragehandelaar Theo Mulder verkoopt wel kunstmest, maar met een waarschuwing: 'strui sa min mogelijk'.

FOTO: LC/DEETIK BOUMA

AAN DIRK VAN DER MEULEN

Nooit weer oorlog, nooit weer honger. De Europese boeren kregen na de Tweede Wereldoorlog de taak om de voedselproductie flink op te voeren. Die missie slaagde, vooral dankzij kunstmest. Boeren haalden meer gras van hun land en oogstten meer aardappelen, graan en bieten na het strooien van korrels kalkamonsalpeter. Kunstmestfabrikanten maken dit door stikstof onder hoge druk en hoge temperatuur uit de lucht te winnen en door het te mengen met kalk. Vaak werd er ook nog fosfaat en kali aan toegevoegd, mineralen die nu vooral via drijfmest toegediend worden.

De uitvinder van kunstmest, de Duitse geleerde Justus von Liebig (1800-1873), kreeg op de landbouwscholen een speciaal plekje toebedeeld in de lesboeken over bemesting. Die vermeldten niet dat diezelfde Von Liebig al snel

een grote bestrijder werd van zijn eigen vinding, aldus foeragehandelaar Theo Mulder uit Kollumerzwaag.

Mulder stultte onlangs op een essay waarin de Duitser de nadelen van kunstmest belicht. Hij vond dit zo opzienbarend dat hij samen met landbouwdocent Gerrit Schot uit Scharnegoutum besloot om het essay als boekje uit te geven. Zijn klanten kregen het als oudejaarsgeschenk, in plaats van een kerstbrood. De eerste oplage van duizend boekjes is bijna verspreid, de tweede, en in grote oplage is net gedrukt. Woensdag werd het boekje in Joure overhandigd aan Geart Benedictus, voormalig veearts en CDA-politicus.

Volgens Von Liebig vormen de zouten in kunstmest een gevaar voor de micro-organismen in de grond. Ze tasten de bodemvruchtbaarheid aan. De Duitser vergeleek kunstmest voor de grond met brandewijn voor de arme arbeider. Beide zijn oppoppers, maar uiteindelijk worden de

Zouten in kunstmest vormen gevaar voor gezonde bodem

gebruikers er alleen maar minder van. Mulder zelf vindt een vergelijking met Albert Einstein ook op zijn plaats. Hij ontwikkelde de atoombom maar waarschuwde later voor de destructieve krachten ervan.

Dat Mulder het boekje uitgaaf, moet voor zijn klanten ook weer

niet een al te grote verrassing zijn geweest. De foeragehandelaar ijvert al vanaf 1995 voor een landbouw die meer oog heeft voor een gezonde, vitale bodem. Want hoe vitaler de bodem, hoe vitaler de gewassen, hoe vitaler de mens, stelt hij. Mulder verkoopt wel kunstmest, maar met de waarschuwing: „Strui sa min mogelijk.“

Mulder erkent dat de landbouw de nadelen van overmatig kunstmestgebruik allang heeft erkend. Boeren gebruikten veertig jaar geleden 400 kilo stikstof per hectare, tegenwoordig ruim de helft minder. Door de bodemvruchtbaarheid van de landbouwgronden te verbeteren, is een verdere afname mogelijk, voorspelt Mulder. Goede dierlijke mest met een hoog bestanddeel organische stof is daarbij onontbeerlijk. Mulder heeft middelen in het assortiment die hiervoor zorgen. Het gaat onder meer om EM, effectieve micro-organismen, van Agriton in Noordwolde.

Volgens Mulder wees de zeventiende eeuwse dichter Joost van den Vondel al op de grote voordelen van mest. Hij dichtte: „Stront is geen heiligheid, maar doet wonderen waar het leit.“

Vier fabrikanten voor kunstmest

Nederland telt vier kunstmestfabrieken. Het gaat om Yara in Sluisbil, Rosier in Sas van Gent, ICI Fertilizers in Amsterdam en OCI Nitrogen in Geleen, het voormalige DSM. De fabrieken zijn in buitenlandse handen. De Nederlandse landbouw neemt steeds minder kunstmest af. Werd er in 1984/1985 nog 708 miljoen kilo aan stikstof, fosfaat en kali via kunstmest over de akkers gestrooid, in 2009/2010 was dat bijna 300 miljoen. Wereldwijd stijgt het kunstmestgebruik wel. De mondiale brancheorganisatie voorziet voor dit jaar een toename met 3 procent naar ruim 178 miljard kilo.